

Aan : de Raden van de gemeenten Medemblik en Opmeer
C.c. : Colleges van B&W
Van : de Rekenkamercommissie Medemblik-Opeer

Betreft: Informatiebrief Rekenkamercommissie over regionaal onderzoek GR WerkSaam

Datum: 5 februari 2019

Geachte raadsleden,

Met deze brief wil de Rekenkamercommissie Medemblik - Opmeer (RKC MO) u informeren over een onderzoek zoals uitgevoerd door de Rekenkamercommissie Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland (RKC SED). De RKC SED heeft eind 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de "Doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering ondersteuning bij arbeidsinschakeling door GR WerkSaam." In januari 2019 is dit rapport toegelicht in de commissies van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.

In 2017 hebben de raden van Medemblik en Opmeer aangegeven graag kennis te nemen van uitkomsten van onderzoeken die te maken hebben met regionale onderwerpen. Daarom sturen wij u graag deze informatiebrief. In ons Jaarplan 2018 hadden we ook aangegeven dit onderzoek van de RKC SED te volgen.

Wat was de aanleiding van het onderzoek ?

De Participatiewet wordt voor 7 Westfriese gemeenten – waaronder Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland - uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling WerkSaam Westfriesland (vanaf hier WerkSaam genoemd). Na raadpleging van de presidia van Stede Broec en Drechterland en de auditcommissie van Enkhuizen had de RKC SED besloten om onderzoek te verrichten naar deze gemeenschappelijke regeling. Het onderzoek was gesplitst in 2 deelonderzoeken. Het eerste deelonderzoek was gericht op de kaderstelling, sturing en controle door de afzonderlijke gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Gezien de specifieke gerichtheid op deze gemeenten is dit deelonderzoek voor de gemeenteraden Medemblik en Opmeer minder relevant.

Het tweede deelonderzoek gaat over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid en de uitvoering van de ondersteuning bij arbeidsinschakeling naar werk van personen met een bijstandsuitkering. Dit deelonderzoek gaat over de uitvoering door de GR WerkSaam. Vanwege de deelname van Medemblik en Opmeer in WerkSaam is dit ook voor u interessant.

Wat was het doel van het onderzoek ? Wat zijn de beantwoorde hoofdvraag en deelvragen?

Het doel van de RKC SED was de raden van de SED met het rapport te voorzien van informatie over het beleid en de uitvoering van de Participatiewet door WerkSaam en de maatschappelijke effecten (doeltreffendheid) en kosten (doelmatigheid) van de uitstroom naar werk van bijstandsgerechtigden.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom:

Zijn het beleid en de uitvoering van de ondersteuning bij arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden doeltreffend en doelmatig?

RKC Medemblik – Opmeer

De beantwoorde deelvragen in het rapport zijn:

Beleid

1. Wat zijn de doelen van WerkSaam op het gebied van ondersteuning bij arbeidsinschakeling?
2. Hoe zijn de beleidsdoelen onderbouwd?

Uitvoering

3. Hoe wordt de ondersteuning bij arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden uitgevoerd?

Doeltreffendheid

4. Wat zijn de resultaten van WerkSaam op het gebied van ondersteuning bij arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden ?

Doelmatigheid

5. Wat zijn de kosten van WerkSaam van de uitvoering op het gebied van ondersteuning bij arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden ?

Beantwoording hoofdvraag

Het beleid en de uitvoering van de ondersteuning bij arbeidsinschakeling voldoen op de meeste punten aan de gestelde normen. Wel zijn er verbeterpunten in de P&C-documenten en het vastleggen van de manier van werken.

Ook qua doeltreffendheid voldoet WerkSaam aan de gestelde normen. De doeltreffendheid van de uitvoering voor de afzonderlijke gemeenten is op hetzelfde niveau als bij vergelijkbare gemeenten. Een aandachtspunt is dat deze vergelijkingen voor de raden meer zichtbaar kunnen worden gemaakt. Qua doelmatigheid zijn er ondanks enkele goede signalen, nu geen integrale conclusies te trekken. Hier ligt een substantieel verbeterpunt: maak dit meer zichtbaar voor de raden van de afzonderlijke gemeenten.

In de volgende onderdelen is dit samenvattend antwoord verder uitgewerkt in conclusies en aanbevelingen.

Wat waren de belangrijkste conclusies van het rapport?

De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zijn samengevat:

Beleid

1. Het beleidsplan 2016-2018 WerkSaam bevat heldere, concrete beleidskeuzes en maatregelen om de doelstellingen te bereiken. Het beleid is gebaseerd op een uitgebreide analyse van cliëntenbestand, arbeidsmarktontwikkelingen, input van gemeenteraden en inzichten op gebied van re-integratie.
2. Het beleidsplan bevat geen meetbare indicatoren, maar in de P&C-documenten van WerkSaam zijn wel indicatoren geformuleerd die overlappen met de doelstellingen uit het beleidsplan. Ook is geen koppeling aanwezig tussen het beleidsplan van WerkSaam en de doelstellingen van de gemeenten zoals opgenomen in de programmarekeningen.

Uitvoering

3. De operationalisering van het beleid en de uitvoering hiervan zijn in lijn met de belangrijkste uitvoeringsbepalingen uit de Participatiewet en de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het Beleidsplan 2018-2021.
4. Daarnaast wordt er op verschillende manieren gewerkt aan het waarborgen van een uniforme uitvoering, bijvoorbeeld door het vastleggen van de manier van werken in afspraken en procedures. De RKC SED constateert dat er de afgelopen jaren belangrijke stappen zijn gezet op dit gebied, maar dat een compleet overzicht van alle instrumenten en trajecten nog ontbreekt.

Doeltreffendheid

5. Het beleid en de uitvoering van WerkSaam zijn grotendeels doeltreffend. Zowel cliënten (rapportcijfers tussen de 6,5 en 7,5) als werkgevers (gemiddelde 7,7) zijn in meerderheid tevreden over de dienstverlening en in 2016 en 2017 zijn de meeste doelen op het gebied van re-integratie behaald.

RKC Medemblik – Opmeer

6. Het cliëntenbestand ontwikkelt zich conform het landelijke beeld. De gemeenteraden worden op verschillende momenten in het jaar geïnformeerd over de realisatie van de doelen, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van het uitkeringenbestand per gemeente. De RKC SED merkt hierbij op dat de interpretatie van deze gegevens wordt bemoeilijkt doordat slechts beperkt zichtbaar wordt gemaakt hoe de Westfrieze gemeenten scoren ten opzichte van referentiegemeenten.

Doelmatigheid

7. Hoewel er op basis van de beschikbare informatie geen eenduidige conclusies kunnen worden getrokken, zijn er verschillende constatering die erop duiden dat WerkSaam haar re-integratieactiviteiten doelmatig uitvoert. Zo heeft in 2015, 2016 en 2017 WerkSaam deze activiteiten verzorgt binnen de door de gemeenten SED gestelde kaders.
8. In de (raads)rapportages worden doelmatigheidsaspecten sporadisch benoemd. Een integraal beeld en vergelijkingen met andere gemeenten en organisaties ontbreekt. De RKC SED merkt op dat het wenselijk is om raadsleden hier meer inzicht in te verschaffen

Wat waren de belangrijkste aanbevelingen van het rapport?

Beleid

1. Maak in de P&C-documenten van WerkSaam een expliciete koppeling met het beleidsplan, waardoor de doelstellingen uit het beleidsplan zichtbaar zijn verankerd in de P&C-cyclus.
2. Maak in de P&C-documenten van WerkSaam ook een koppeling met de doelstellingen per gemeente zoals opgenomen in de gemeentelijke P&C-documenten.
3. Formuleer meetbare doelstellingen per doelgroep, zodat het effect van maatregelen voor specifieke doelgroepen inzichtelijk kan worden gemaakt.

Uitvoering

4. Doorgaan met het vastleggen van de manier van werken, zoals de ontwikkeling van het kwaliteitshandboek en het stroomlijnen van alle beschikbare informatie zodat alle instructies en procesbeschrijvingen makkelijk vindbaar en inzichtelijk worden voor medewerkers.

Doeltreffendheid

5. Maak in de raadsrapportages meer gebruik van gegevens uit de Divosa¹-benchmark, zodat er (meer) zicht ontstaat op de resultaten op het gebied van doeltreffendheid van de Westfrieze gemeenten ten opzichte van referentiegemeenten.

Doelmatigheid

6. Besteed in de rapportages aan de diverse gemeenten structureel aandacht aan de doelmatigheid van re-integratieactiviteiten. Hierbij kan meer gebruik worden gemaakt van de informatie in de Divosa benchmark.

Wat zijn de vervolgacties die door de SED gemeenten worden genomen?

De bestuurlijke reacties van SED gemeenten luiden dat de colleges zich konden vinden in de conclusies en zich aansloten bij de aanbevelingen ten aanzien van doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de ondersteuning bij arbeidsinschakeling.

Daarbij is aangegeven dat dit zal worden meegenomen door vertegenwoordigers van de gemeenten in het bestuur van WerkSaam en zal worden besproken met WerkSaam.

¹ Divosa is er voor gemeentelijke directeuren in het sociaal domein met kennis, netwerk en belangenbehartiging. Zie verder <https://www.divosa.nl/>

RKC Medemblik – Opmeer

Wat kunt u met dit onderzoek?

De gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor de ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Deze dienstverlening wordt uitgevoerd door WerkSaam. De doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en de uitvoering (zie conclusies en aanbevelingen) zijn derhalve van belang voor de aangesloten gemeenten.

Met dit onderzoek heeft u nu zicht gekregen op de doeltreffendheid en doelmatigheid van WerkSaam en de daarbij behorende conclusies en aanbevelingen. We merken hierbij op dat de conclusies en aanbevelingen al worden meegenomen naar het bestuur van WerkSaam door de SED gemeenten.

Bij uw controlerende taak, bijvoorbeeld bij het bespreken van de rapportages van WerkSaam, kunt u verder de voortgang volgen en er zo nodig nadere vragen over stellen.

Wilt u meer informatie?

We verwijzen hierbij naar het onderzoeksrapport van de RKC SED. Op de website van de RKC SED is dit rapport integraal opgenomen (<https://www.stedebroec.nl/rekenkamercommissie-sed>).

In dit eindrapport treft u aan:

- Een bestuurlijke nota waarin kernachtig wordt ingegaan op de beantwoording van de onderzoeksvragen, het toetsen van de bijbehorende normen en de conclusies en de aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren komen.
- Een nota van bevindingen, die bestaat uit een inleiding en hoofdstukken waarin respectievelijk wordt ingegaan op de onderwerpen beleid, uitvoering, doeltreffendheid en doelmatigheid in de gemeenten SED.

Hoogachtend,

De Rekenkamercommissie Medemblik-Opmeer
Henk Wokke (voorzitter)
Nelleke Domburg (lid)
Edwin Westphal (lid)